

DECYZJA

Na podstawie art. 14 pkt. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2018 r. poz. 408 ze zm.), w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.), art. 104 i 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.)

Burmistrz Miasta Hajnówka

zakazuje organizatorowi – Pani ██████████ zorganizowania zgromadzenia w dniu 23 lutego 2019 r. z miejscem rozpoczęcia zgromadzenia ul. 3 Maja przy Kościele Podwyższenia Krzyża Świętego z planowaną trasą przejścia i z miejscem zakończenia zgromadzenia ul. 3 Maja – ul. Stefana Batorego – ul. Księdza Antoniego Dziewiątowskiego – zakończenie na parkingu przed HDK ul. Tamary Sołoniewicz.

Uzasadnienie

W dniu 25 stycznia 2019 r. /data wpływu do Urzędu Miasta Hajnówka/ do Burmistrza Miasta Hajnówka wpłynęło zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym. Organizator – Pani ██████████ zawiadomiła o zamiarze zorganizowania zgromadzenia publicznego w dniu 23 lutego 2019 r. z miejscem rozpoczęcia zgromadzenia ul. 3 Maja przy Kościele Podwyższenia Krzyża Świętego z planowaną trasą przejścia: ul. 3 Maja, ul. Stefana Batorego, ul. Księdza Antoniego Dziewiątowskiego i z miejscem zakończenia zgromadzenia na parkingu przed Hajnowskim Domem Kultury przy ul. Tamary Sołoniewicz. Celem zgromadzenia zgodnie z zawiadomieniem jest upamiętnienie żołnierzy antykomunistycznego i niepodległościowego podziemia z okazji święta narodowego 1 marca.

Jak wynika z zawiadomienia przewidywana liczba uczestników zgromadzenia ma wynosić 500 osób, jego godzina rozpoczęcia 13.00, zaś czas trwania do godz. 15.00. Środkami służącymi zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia ma być ochrona własna organizatora zgromadzenia.

W trakcie prowadzonego postępowania administracyjnego w sprawie złożonego zawiadomienia stwierdzono, iż trasa planowanego Zgromadzenia po raz kolejny została ustalona przez organizatora przez miejsce newralgiczne z punktu widzenia społeczności prawosławnej, a mianowicie przy jednej z największych świątyń tego wyznania w regionie – Soborze Św. Trójcy.

Bezspornym w sprawie jest, iż w ubiegłorocznym zgromadzeniu organizowanym dnia 24 lutego 2018 r. jego uczestnicy prezentowali symbole krzyża celtyckiego, odznaki trupiej główki z pischzelami tzw. „Totenkopf”, z literami ŚWO, wznosili okrzyki „Narodowa Hajnówka”, gloryfikowali postaci Romualda Rajsa pseudonim „Bury” odpowiedzialnego za dokonanie zbrodni na ludności prawosławnej narodowości białoruskiej dokonanych na przełomie stycznia i lutego 1946 roku w pobliskich Zaleszanach, Starych, Zaniach i Końcówźnie w postaci okrzyków: „Bury - mój bohater”.

„Krzyż celtycki” jest jednoznacznie utożsamiany z międzynarodowym symbolem rasizmu, który w latach 90-tych XX wieku stanowił symbol ugrupowań forsujących hasła

antysemickie i godzących w zasady demokracji. Jego prezentowanie publiczne sądy uznawały za przestępstwo publicznego propagowania faszystowskiego lub innego ustroju totalitarnego państwa /vide: Wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 6 czerwca 2014 r. sygn. Akt XVII K 1211/14 , wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 11 maja 2016 r., sygn. Akt VII K 203/16/.

Należy podnieść, iż wskazany znak nie znajduje się pod ochroną prawną, gdyż postępowanie Sądu Okręgowego w Warszawie uwzględniające wniosek partii politycznej Narodowe Odrodzenie Polski o wpisanie zmian do ewidencji partii politycznej znaków graficznych /sygn. Akt VI Ns Rej. Ew. Pzm. 72/09/ w tym w/w symbolu, zostało zakwestionowane skutecznie przez Rzecznika Praw Obywatelskich i Prokuratora Okręgowego w Warszawie, który w wywiedzionej apelacji wskazał, że znak graficzny „krzyża celtyckiego” jest symbolem neofaszystowskim. Prokurator zwrócił uwagę na szkodliwe społecznie konsekwencje związane z przyznaniem mu ochrony prawnej, zaznaczając, iż ekspozycja tego symbolu w przestrzeni publicznej „może prowadzić do nietolerancji, a wręcz do nienawiści narodowej i społecznej”. Sąd apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 13.01.2012 r. uchylił w/w postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania /sygn. Akt 1 ACa 1387/11/. Ostatecznie „krzyż celtycki” nie jest znakiem graficznym identyfikującym wskazaną partię polityczną.

Ponadto uczestnicy marszu posługiwali się symbolem „trupiej główki”, który był identyczny z symbolem „SSTotenkopf” /układ graficzny czaszki, umiejscowienie puszczeli, a nawet pęknięcia na czaszce/. Ta odznaka nie stanowi legalnego symbolu historycznego, odnoszącego się do odznaki honorowej PAS.

Ponadto były wznoszone okrzyki o skrajnie nacjonalistycznym charakterze, takie jak: „Narodowa Hajnówka”, które miały wyjątkowo wrogą wydźwięk wobec przedstawicieli mniejszości narodowych zamieszkujących Hajnówkę i osób o pochodzeniu innym niż polskie.

Ekspozycji w trakcie marszu nazistowskich symboli, okrzyków o niechęci wobec mniejszości narodowych, towarzyszyły hasła gloryfikujące Romualda Rajsa /np. „Bury –nasz bohater”/ sprawcę udokumentowanych przez Instytut Pamięi Narodowej zbrodni na ludności prawosławnej narodowości białoruskiej, dokonanych na przełomie stycznia i lutego 1946 r. w pobliskich miejscowościach, tj. Zaleszanach, Puchałach Starych, Zaniach i Końcowiznie.

Opisane wyżej zdarzenia, zaistniałe podczas zgromadzenia w dniu 24.02.2018 r. stanowiły podstawę do złożenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 256 §1 kk w zb. z art. 255§3 kk w zb. z art. 257 kk tj. dokonanego w dniu 24 lutego 2018 r. w Hajnówce publicznego propagowania faszystowskiego ustroju państwa podczas zgromadzenia publicznego zorganizowanego pod nazwą „III Hajnowski Marsz Pamięci Żołnierzy Wyklętych”, którego uczestnicy prezentowali symbole „krzyża celtyckiego”, odznaki trupiej główki z puszczelami tzw. „Totenkopf”, z literami ŚWO, a także prezentowali wizerunek Romualda Rajsa pseud. „Bury” i wznosili okrzyki ku czci „żołnierzy wyklętych” w tym „Burego”, pochwalali popełnienie zbrodni przeciwko ludzkości, których w okresie od 29 stycznia 1946 r. do 2 lutego 1946 r. miał dopuścić się Romuald Rajs pseud. „Bury” na ludności wyznania prawosławnego, czym także publicznie znieważyli grupę ludności z powodu ich przynależności wyznaniowej obecnie zamieszkałej teren Hajnówki.

Prokuratura Rejonowa w Białymstoku postanowieniem z dnia 17.09.2018 r. /PR Ds. 1194.2018/ umorzyła dochodzenie w sprawie, na które to postanowienie Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł zażalenie. W wyniku rozpatrzenia zażalenia Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce postanowieniem z dnia 13.12.2018 r. uchylił zaskarżone postanowienie /sygn. Akt VII Kp 186/18/. Wskazane wyżej fakty zostały udowodnione i udokumentowane w trakcie prowadzonych postępowań.

Zgodnie z art. 14 pkt.1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach /Dz.U. z 2018 r. poz. 408 ze zm./ organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia, jeżeli jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się, jego odbycie narusza art. 4 lub zasady organizowania zgromadzeń albo cel zgromadzania lub jego odbycie naruszają przepisy karne.

Jak wskazano w uzasadnieniu decyzji, trasa zgromadzenia zgłoszona na dzień 23 lutego 2019 r. po raz kolejny została ustalona z przebiegiem przez miejsce szczególnie newralgiczne z punktu widzenia społeczności prawosławnej przy jednej z największych świątyń prawosławnych tj. Soboru Św. Trójcy Hajnówce. Miasto Hajnówka w przeważającej części zamieszkałe jest przez ludność wyznania prawosławnego (podaje się że około 70%) spośród czego duży odsetek stanowią mieszkańcy etnicznie przynależni do narodowości białoruskiej.

Wyżej opisane zaistniałe zdarzenia ubiegłoroczne, uwarunkowania historyczne zdarzenia, które chce upamiętnić organizator zgromadzenia, tworzą wobec mniejszości białoruskiej i prawosławnej jawnie wrogi i negatywny przekaz, o charakterze prowokacyjnym. W świetle uwag sformułowanych przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 5.02.2007 r. /sygn. akt IV KK 406/06, OSNw SK nr 1/2007, poz. 367/ należy stwierdzić, iż za „nawoływanie do nienawiści” uznać należy także takie zachowania sprawców, które „zmierzą do wzbudzenia uczucia silnej niechęci, złości, braku akceptacji, wręcz wrogości do poszczególnych osób lub całych grup społecznych, czy wyznaniowych, bądź też z uwagi na formę wypowiedzi podtrzymują i nasilają takie negatywne nastawienia i podkreślają tym samym uprzywilejowanie, wyższość określonego narodu, grupy etnicznej, rasy lub wyznania”. Należy tu także przytoczyć definicję mowy nienawiści, zawartą w rekomendacji nr R 97/20/ Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 30.10.1997 r. zgodnie z którą, za mowę nienawiści powinna zostać uznana „każda forma wypowiedzi, która rozpowszechnia, podżega, propaguje lub usprawiedliwia nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm lub inne formy nienawiści oparte na nietolerancji, włączając w to nietolerancję, wyrażaną w formie agresywnego nacjonalizmu lub etnocentryzmu, dyskryminacji lub wrogości wobec mniejszości, migrantów lub osób wywodzących się ze społeczności imigrantów”.

Wskazany w zawiadomieniu o zgromadzeniu cel: „upamiętnienie żołnierzy antykomunistycznego i niepodległościowego podziemia z okazji święta narodowego 1 marca” w kontekście zgromadzeń odbywanych w poprzednich latach jest związany z upamiętnieniem m.in. Romualda Rajsa „Burego” odpowiedzialnego za zbrodnie dokonane na ludności prawosławnej na przełomie stycznia i lutego 1946 r. w Zaleszanach, Puchałach Starych, Zaniach i Końcowiznie”.

W świetle poczynionych w toku prowadzonego przez IPN śledztwa nie ulegało wątpliwości, że o dokonaniu opisanych zbrodni na ludności cywilnej zdecydował motyw wyznaniowo-narodowościowy. Działania oddziału „Burego” wymierzone były wobec grupy osób, które łączyła więź oparta na wyznaniu prawosławnym, co w tamtym czasie utożsamiano z przynależnością do narodowości białoruskiej

W toku śledztwa ustalono, że pełną odpowiedzialność za dokonane zbrodnie, w ramach konstrukcji sprawstwa kierowniczego, ponosi Romuald Rajs „Bury”. Biorąc pod uwagę surową dyscyplinę, jaka obowiązywała w jego oddziale, wykluczyć należy, że były one następstwem rozkazów zastępcy, bądź niższych dowódców, albo że były podejmowane bez jego wiedzy. W świetle zgromadzonych dowodów brak było też podstaw do uznania, że Romuald Rajs działał z rozkazu komendanta okręgu NZW lub innych przełożonych. Okoliczności sprawy wskazywały raczej na działanie całkowicie samodzielne i z własnej inicjatywy (źródło: uzasadnienie postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 30.06.2005 r. sygn. S 28/02/Zi wydanego przez prokuratora IPN).

Ponadto Rada Miasta Hajnówka na sesji nadzwyczajnej zwołanej na dzień 7 lutego 2019 r. podjęła uchwałę Nr IV/25/19 w sprawie przyjęcia stanowiska Rady Miasta Hajnówka o zgromadzeniu publicznym w Hajnówce w dniu 23 lutego 2019 r. wyrażając stanowczy sprzeciw przeciwko gloryfikowaniu i upamiętnianiu kpt. Romualda Rajsa pseudonim „Bury” oraz jego żołnierzy poprzez organizowanie zgromadzenia publicznego. W uzasadnieniu do uchwały potępiono wydarzenia sprzed siedemdziesięciu trzech lat i wyrażono w imieniu społeczności lokalnej swoją dezaprobatę dla organizowania marszu w Hajnówce.

Podkreślono, iż żołnierze podziemia antykomunistycznego nie mogą być postrzegani tylko jako bohaterowie bez jakiegokolwiek skazy. Do Wyklętych zalicza się i Brygadę Świętokrzyską Narodowych Sił Zbrojnych i kpt. Romualda Rajsa pseudonim „Bury”. Nie wszyscy byli też zwolennikami prowadzenia walki zbrojnej. W 1945 roku Narodowe Siły Zbrojne rozwiązały swoje oddziały, a mimo to niektórzy żołnierze wybrali, wbrew zaleceniom dowództwa, walkę z bronią w rękę. „Bury” i jego ludzie dopuścili się w okolicach Bielska Podlaskiego i Hajnówki brutalnych pacyfikacji miejscowej ludności chłopskiej. Wyklęci „Burego” nie oszczędzali nawet dzieci. Czy może więc on być „bohaterem”? Czy może być przykładem bohaterskiej walki podziemia antykomunistycznego na ziemi bielskiej i hajnowskiej? Stawianie „Burego” za wzór i głoszenie haseł typu - „Bury – mój bohater” jest swoistą prowokacją i nie można tego akceptować i w żaden sposób usprawiedliwiać.

Wobec powyższego, z uwagi na to, iż ustalenie trasy przemarszu przy jednej z największej świątyń wyznania prawosławnego w mieście zamieszkałym w przeważającej części przez ludność wyznania prawosławnego w świetle przytoczonych wyżej uwarunkowań historycznych stanowi nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych lub wyznaniowych określonych w art. 256 §144 w zb. z art. 255 §3 kk w zb. z art. 257 kk oraz może naruszać wolność pokojowego zgromadzania się na podstawie art. 14 pkt. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2018 r. poz. 408 ze zm.), należało orzec jak w sentencji decyzji.

Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Białymstoku Wydział I Cywilny w terminie 24 godzin od jej udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Miejskiej Hajnówka.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji o zakazie zgromadzenia.

BURMISTRZ
Jerzy Sirak
Jerzy Sirak

Otrzymują:

